

2026-06-18

Minnesanteckningar från möte med Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike den 8 juni 2026 på Stora Safaribåten.

Närvarande:

Fredrik Angsmo, Förtroendevald
Ulrika Tollgren, Förtroendevald
Charlotte Nygren-Bonnier, Kommunledningskontoret
Oskar Nilsson, Kommunledningskontoret
Louise Andersson, Kommunledningskontoret
Linnea Skoogh, Kommunledningskontoret
Eva Berglund, Näringslivs- och kommunikationsenheten, Kommunledningskontoret
Carina Jönsson Lindholm, Kultur- och fritidsförvaltningen
Therese Granekull, Barn- och utbildningsförvaltningen
Carina Wetteemark, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
Dan Gerell, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
Pyret Ovesson, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
Anna Borgström, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
Sussie Söderlundh, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
Åsa Pearce, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
Karin Magntorn, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
Maria Sandell, Naturvårdsenheten Länsstyrelsen Skåne
Krister Asplund, Ålakademin
Roger Zetterqvist, Vattenrikets vänner
Nils Waldemarsson, Nordöstra Skånes fågelklubb
Bengt Hellberg, Beckhovets fiskebodsförening
Patrik Jönsson, Christianstads Motorbåtsklubb
Flemming Lindskov, Naturskyddsföreningen i Kristianstad
Patrik Lundin, kommunjägare Kristianstads kommun

1. Ordförande öppnar mötet

Mötet öppnades av mötesordförande Fredrik Angsmo. Därefter följde en presentationsrunda.

2. Uppdatering vallbygget - västra invallningen och invallningspumpstationerna kopplade till Råbelövskanalen, Johan Lindström, geotekniker, Mark och exploateringsenheten

Johan visade kartor och skisser och berättade om arbetet med Hedentorpsvallarna. På västra sidan av Helge å byggs den befintliga invallningen om för att skydda bebyggelsen mot höga flöden i ån. Dagens vallsystem uppfyller inte det skydd som de är byggda för, dessutom ska invallningen kunna möta de framtida vattennivåer som förväntas på grund av klimatförändringarna. Utbyggnaden av Hedentorpsvallarna är en del av Kristianstads kommuns plan för utbyggnad av invallningsskydd som antogs av kommunstyrelsen 2021. Den norra invallningen sträcker sig från Långebro till motorvägsbron för E22. Den byggs om i två steg. Först restaureras den upp till dagens nivå, sedan höjs den för att klara framtida nivåer. Visionen är att även södra Hedentorpsvallen från E22 fram till Alevägen restaureras i två steg. Både norra och södra vällen kommer att höjas genom installation av plastspons, som kläs med träpanel.

3. Samarbete mellan Biosfärkontoret och VA-avdelningen kring pilotprojekt för att öka biologisk mångfald på VA-anläggningar, Dan Gerell, ekolog Biosfärkontoret

Dan berättade att Biosfärkontoret inlett ett samarbete med VA-avdelningen om naturvårdsåtgärder på VA-anläggningar. Där finns ofta mindre gräsytor som inte används. Dessa kan vara en resurs för biologisk mångfald. Under året planeras arbete på tre pilotytor: i Fjälkinge, Vä och Maglehem. Parallellt har två studenter från Högskolan Kristianstad haft som uppdrag att ta fram förslag på möjliga åtgärder. Studenternas arbete blev mycket bra och kommer att användas som inspiration. Två exempel är att anlägga ängar och skapa ytor med bar sand för att gynna växter och insekter. Om pilotprojektet faller väl ut finns ett stort intresse att skala upp arbetet till fler platser.

4. Ett krafttag för säven i Kristianstads Vattenrike, Anna Bogström, projektledare akvatisk ekologi, Biosfärkontoret

Säv var en vanlig växt i Hammarsjön under 1920-talet och skapade nästan en labyrint i Hammarsjön. Under 1980-talet och början på 1990-talet fanns en oro att Hammarsjön skulle växa igen på grund av sävens utbredning. Men i slutet på 1990-talet skedde något och säven börjar minska kraftigt. Under slutet på 2000-talet var säven nästan helt försvunnen i Hammarsjön. Möjliga orsaker som lyftes till den kraftiga nedgången var bland annat gåsbete, ökande vattenfärg och förändring i näringsämnen. Nu arbetar Biosfärkontoret med att etablera säv på nytt i Hammarsjön. Dels via konstruktion av risvasar, som förhoppningsvis kan samla sediment i botten för säven att gro i. Dels genom att samla in frön från sävplantor för att försöka förstå under vilka förutsättningar som fröna gro i. Dessutom har studenter gjort en gedigen GIS-studie för att kartlägga sävens förändring i Hammarsjön över tid. Vi kommer också att skicka in en forskningsansökan tillsammans med HKR för att titta på säven i Hammarsjön.

Festlig fika i vassen

Lagom till fikat gav Carina Wettemark, biosfärkoordinator och chef för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike, det glädjande beskedet att Vattenrikets andra tiosårsutvärdering blivit godkänd av Unesco. Det innebär att statusen i världs nätverket behålls. I sitt godkännande lyfter Unesco fram Vattenrikets arbetssätt som balanserat, inkluderande och framgångsrikt. Insatser för natur, forskning och samverkan får särskilt beröm. Unesco lovordar även arbetet med samverkan, kommunikation och naturbaserade lösningar och uppmanar Biosfärkontoret att dela sina erfarenheter globalt.

5. Tusen år sedan Trekungaslaget vid Helge å. Det uppmärksammar vi i samarbetet med Regionmuseet, med båttur och familjedag på Ekenabben, Karin Magntorn, naturumföreståndare

I år har det gått 1000 år sedan de danska, svenska och norska kungarna möttes i trekungaslaget vid Helge å 1026. Det sägs att danskarna byggde en bro till en ö där svenskarna slagit läger. Troligen handlade det om Allön där staden Kristianstad ligger idag. Men bron gav vika och Knuts män drunknade. Svenskarna blev rädda för hämnd och flydde. Kung Knut begravde sina döda i Åsum, där gravar påträffats. Tillsammans med Regionmuseet och Sydsvensk Arkeologi uppmärksamma vi jubileet med en familjedag på Ekenabben den 29/8 och en båttur på Helge å om områdets natur och kulturhistoria den 30/8.

6. Insatser på Vattenrikets strandängar, Pyret Oveesson, naturvårdsförvaltare/samordnare

Pyret berättade om predatorprojektet som startade 2019 för att minska predation och stärka vadarfåglarnas häckningsframgång. Arbetet sker ideellt av jägare och markägare, med fokus på skyddsjakt i utvalda områden. I dagsläget upplevs kråkfåglar som det största problemet. Hon lyfte också genomförda insatser som utbildningar, fällor och kameror samt en uppmaning till Fågelklubben att rapportera störande predatorer. Pyret berättade också om arbetet med strandängarna för att minska igenväxning och återskapa öppna marker, bland annat genom stora insatser på Åsums ängar. Flera åtgärder har genomförts, såsom restaurering av rikkärret, borttagning

av vide och återinfört bete. Arbetet fortsätter på fler platser och kompletteras med pågående ansökningar om finansiering för framtida insatser

7. Nya projektet HeathLife med åtgärder i Fjällmossen och på Boarps hed och trädinventering i Forsakar, Maria Sandell, naturvårdshandläggare, Länsstyrelsen Skåne

Idagsläget har Länsstyrelsen Skåne fyra olika Life-projekt på gång. Det senaste är HeathLife som handlar om att bevara och återskapa en mosaik av olika typer av hedmarker i södra Sverige, med fokus på ljunghed. I Kristianstad kommun kommer vi arbeta i naturreservaten Boarps hed och Fjällmossen. Andra områden i Kristianstad kommun som ingår i olika Life-projekt är Tosteberga ängar, Gyetorpet, Hörröds utmark, Hovby ängar, Åsum ängar och Åsumallet inom Life RestoRed och Maltesholm, Klintabäcken och Åbjär inom Life's a Beech samt Vramsån inom Improve Aquatic Life. Läs mer om projekten <https://www.lansstyrelsen.se/skane/natur-och-landsbygd/aktiviteter-och-atgarder-i-naturen/naturvardsprojekt-i-skane.html>

Forsakarravinen stig är fortfarande avstängd. Länsstyrelsen har gett en trädvårdsexpert uppdrag att generellt titta på riskerna med träden i ravinen och kommer att ta beslut under sommaren om stigen kan öppnas eller ej.

8. Infopunkter:

- **Uppdatering om åtgärder inom Interregprojektet Supported by nature: Mjööån klart, stenrevet söder om Snickarhaken tar form och Lärplats Åhus hamn invigt, Carina Wettemark,**

biosfärkoordinator: Carina berättade om de senaste insatserna i Supported by Nature. Lärplats Mjööån är färdigställd och limnolog Per Torstensson har haft en vandring längs ån för allmänheten. Där berättade han om ån, projektet och åtgärder som gjorts för att gynna bland annat örningen. Mjööån kommer att invigas i september med elever från Önnestadsgymnasiet.

Vi fick också en lägesrapport om anläggandet av stenrevet vid Äspet. Sedan mötet hölls har revet färdigställts. Ulrika Hedlund, kommunekolog, har hållit två välbesökta vandringar där hon berättat om revet före och en undra arbetets gång. Stenrevet ska invigas den 28 augusti.

Lärplats Åhus hamn med strukturplattor längs kajen är invigd. En satsning där vi skapar nya livsmiljöer under ytan, inspirerade av naturens egna lösningar. Kommunstyrelsens ordförande Camilla Palm höll tal och avtäckte tillsammans med Ulrika Hedlund, projektledare och kommunekolog, lärplatsskylten som berättar om insatsen. Efter invigningen bjöds det på cider och Interregprojektet Supported by Nature, som syftar till att öka kunskapen om hur naturbaserade lösningar kan bidra till en bättre miljö i Östersjön.

Carina berättade också om sommarens utplantering av ålgräs, framför allt på spoilground utanför Täftep. Utplanteringen är avslutad med gott resultat.

- **Samarbete med Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, kring inventering av stickmyggor, Dan Gerell**

Under våren har vi inlett ett samarbete med SVA - statens veterinärmedicinska anstalt, kring inventering av stickmyggor. SVA har fått ett uppdrag att mer än tidigare övervaka dels vilka arter av stickmyggor vi har i Sverige, dels hur mycket stickmyggor vi har. De har lånat oss utrustning för att göra detta och det fällan sitter vid och sköts av naturum Vattenriket. Vi inventerar en natt varannan vecka mellan maj och oktober ungefär. Myggfällan lockar myggen med hjälp av ljus och koldioxid. Det är nämligen så att stickmyggor kan se koldioxid, alltså djurs utandningsluft. Så vi har en Sodastreamflaska kopplad via en specialbyggd gasregulator som sakta släpper ut koldioxid under hela natten. På morgonen tar vi in och vittjar fällan och skickar myggorna för artbestämning av SVA. Sedan kommer vi att få tillbaka våra egna resultat efter säsongen.

- **Transsäsongen 2026, Åsa Pearce:** Kortfattat var det en väldigt lugn och bra säsong, förutom skadegörelse några veckor innan. Vi hann få tranan reparerad av Vesa. Vi förberedde för ett ev fågelinfluensutbrott, men det blev som tur var inget utbrott. Parkering öppen och skyltar på plats 10-

17/4. Alla nöjda med säsongen både besökare, tranvårdar och Länsstyrelsen och närboende. Det blev en vår med färre tranor och mindre matning. En möjlig förklaring är fågelinfluensa som drabbade tranorna i Tyskland i höstas. Andra förklaringar kan finnas i väder och vind. Som mest var det hälften så många tranor på plats som de senaste åren. Det påverkade mängden korn som tranorna matades med. Årets kornåtgång var den lägsta sedan 2020. När det gäller besökare till Pulken var också de något färre än senaste åren. Trankameran var poppis med drygt 10 000 unika tittare. Årets tranbuss blev populär med 42 personer som förutom tranor även fick se fyra storkar. Dessutom fick åtta skolklasser uppleva tranorna vid Pulken. Yngsjö IF grillade korv och tranvårdar från naturum Vattenriket, Naturskyddsföreningen, Nordöstra Skånes fågelklubb och Vattenrikets vänner tog emot besökarna i utemuseet.

• **Info om utställning Waves for Change, Åsa Pearce:** Under Waves for change forumet med deltagare från biosfärområden runt Östersjön fick deltagarna tänka ut och måla visioner för ett hållbart Östersjön. De skrev också en uppmaning, Call to action, med idéer om vad vi kan göra för att nå visionerna, både för individer, myndigheter och organisationer. För ett par veckors sedan arrangerade vi en blåstångskväll, som ett sätt att möta de ungas uppmaning om att göra åtgärder för att öka biologisk mångfald. Trots ihållande regn kom ett 40-tal personer till Blåstångskvällen och borstade bort trådalger för att göra plats för blåstången att breda ut sig på stenarna vid Revhaken. Unga vuxna vara särskilt inbjudna. För att sprida de ungas idéer har vi tagit fram en utställning som presenterar målningar och visioner. Utställning kommer i tre delar i en svensk och engelsk version. I nästa vecka presenterar vi den för styrgruppen i projektets övriga nio biosfärområden. Här i Vattenriket kommer den att visas på naturum och i rådhusets foaje i sommar. Plus att den visas på Scout jamboreen på ett av småtorgen, Ålgräset, i stadsdelen Östersjön. Vi har också tagit fram en handbok om hur man kan engagera unga vuxna utifrån våra erfarenheter av projektet och forumet. Den kommer att spridas i det globala nätverket av biosfärområden på den stora konferensen EuroMAB i Kanada i september i år.

• **Info från naturum: utställningsförnyelse, nya konstverk och sommarens program, Karin Magntorn**

Det händer mycket på naturum. Karin berättade att Optyx har fått en ny entré och på utsidan finns nu en helt ny utställning om historiska händelser med avgörande betydelse för Vattenrikets landskap. Arbetet med att göra om utställningen fortsätter och snart kommer en ny film i Optyx där vi får resa i historien. Ett nytt konstverk har kommit upp i ett fönster i trappan upp till Bistro Årum. Konstnären heter Evelina Chun och hon har gestaltat Vattenrikets landskap i en glittrande pärlväv. Verket är uppbyggt av akrylpärlor och fiskelina som tillsammans bildar en transparent väv. Det blir både en skulptur och en karta – både abstraktion och igenkänning. Kungsfiskaren av mosaik är renoverad och har fått en fin plats på fasaden mot redet. Sommarprogrammet med dagliga aktiviteter drar igång efter midsommar. Då blir det fiskprat, havshjul, småkryp i bäcken, qigong och mycket mer.

9. Nästa möte hålls måndag 28 september i fält. Plats meddelas senare.

Vid pennan, Åsa Pearce, informationsansvarig, Biosfärkontoret

Sändlista:

Fredrik Angsmo, Förtroendevald
 Maria Hofvendahl Svensson, Förtroendevald
 Ullrika Tollgren, Förtroendevald
 Jimmy Källström, Tekniska förvaltningen
 Richard Wilhelmsson, Tekniska förvaltningen
 Charlotte Nygren-Bonnier, Kommunledningskontoret

Oskar Nilsson, Kommunledningskontoret
 Louise Andersson, Samhällsutveckling, Kommunledningskontoret
 Joel Hallgren, Mark- och exploateringsenheten, Kommunledningskontoret
 Helen Wighagen, Näringslivs- och kommunikationsenheten, Kommunledningskontoret
 Linnea Skoogh, Hållbarhetsenheten, Kommunledningskontoret
 Eva Berglund, Näringslivs- och kommunikationsenheten, Kommunledningskontoret
 Peter Osgyani, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
 Ulrika Hedlund, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
 Carina Jönsson Lindholm, Kultur- och fritidsförvaltningen
 Lina Hjertkvist, avdelningschef fritidsavdelningen, Kultur och fritid
 Therese Granekull, Barn- och utbildningsförvaltningen
 Carina Wettemark, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Sofie Falinder, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Åsa Pearce, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Per Torstensson, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Anna Borgström, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Håkan Östberg, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Karin Magntorn, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Ebba Trolle, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Josefin Svensson, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Sam Peterson, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Sussie Söderlundh, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Erik Kohlström, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Tommy Åkerlund, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Brita Torstensdotter Larsson, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Abigail Sykes, Enheten för Biosfär och naturum, Kommunledningskontoret
 Ingela Lundqvist, Naturvårdsenheten Länsstyrelsen Skåne
 Cecilia Backe, Naturskydds-enheten Länsstyrelsen Skåne
 Anders Hallengren, Naturvårds-enheten Länsstyrelsen Skåne
 Maria Sandell, Naturvårds-enheten Länsstyrelsen Skåne
 Therese Ludwig, Skogsstyrelsen
 Karl Magnus Adielsson, Region Skåne
 Roger Zetterqvist, Vattenrikets vänner
 Krister Asplund, Ålakademin
 Claes Bergkvist, Ålakademin
 Ingemar Jönsson, Högskolan Kristianstad
 Thomas Beery, Högskolan Kristianstad
 Pål Nilsson, LRF Kristianstad kommun
 Staffan Gertzell, LRF Kristianstads kommun
 Flemming Lindskov, Naturskyddsföreningen i Kristianstad
 Hans Cronert, Nordöstra Skånes Fågelklubb
 Nils Waldemarsson, Nordöstra Skånes Fågelklubb
 Fredrik Svensson, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
 David Johansson, Kristianstad Bromölla Jaktvårds-krets 5
 Roger Jönsson, Kristianstad Bromölla Jaktvårds-krets
 Patrik Jönsson, Christianstads Motorbåtsklubb
 Erik Bækstedt, Nedre Helgeåns Regleringsföretag
 Bengt Hellberg, Beckhovets fiskebods-förening
 Olle Andersson, Kristianstads biodlares drottningklubb